

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5 1/2 долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4 1/2 долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАНИ

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь руских свят
о 5 1/2 год. по полудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Осолотських ч. II. партер
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовского в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застережене.

Рекламні неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіславім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Масонська господарка.

(Дальше).

А треба пам'ятати, що Вайсгаупт, то був Жид, основник одної галузі масонської секти званої ілюміністами і що він як Жид не міг інакше провадити підчиненої собі секти, до іншої цілі, як тільки щоби працювала в користь Жидів. А що ціль вільномулярів єсть всюди одна і та сама ¹⁾, то секта масонська працює тільки в користь Жидівства. До сповнюваня іншої задачі не допустили би провідники секти, що є усе Жидами. Вказівки, як секта має поступати, подають Дебати ²⁾. Ціль секти єсть знищити християн і християнство способами, які в начерку подав Вайсгаупт. Сектарі випирають ся виправді, що стремлять до сеї цілі, але їх поступованє виключує всякий сумнів. І так:

Де Жиди мають найбільший вплив, там єсть найбільше масонів. Так приміром в Угорщині були усі міністри в однім часі вільномулярями. Найбільше приступають до сект протестанти; для того в протестантских краях єсть найбільше лож. В Англії є они найчисленніші. З протестантских країв втискають ся они до найбільше католицких і там справляють правдиве спустошенє, коли уже дійдуть до власти. До власти же

доходять і дступами. Так приміром, щоби викликати революцію у Франції і за помочию революції заграбити власть в свої руки, виписали на своїм прапорі найсимпатичнійші для людскости, а особливо для Французів слова: Liberté — Egalité — Fraternité = (Свобода — Рівність — Братерство).

Але придивім ся тепер, що зробили они з тої Франції в двадцять лїт своєї господарки? Побачимо у всіх галузях публичного житя найбільше спустошенє. І так:

I. Підкопали значінє релігії і повагу духовенства і привели людей до стану озвірення.

Вже так звані філософи XVIII столїтя, що належали усі до вільномулярської секти, стали у Франції підкопувати релігїю. Наслідком сего стала кровава революція, що пожерла чимало людского житя. Революція дала Франції замість Бога богиню розуму, а властиво відобрала французькому народови розум. Франція стала жертвою злодійської банди, якій на народї французькїм нічого не залежало ³⁾. Державу небавом так винищено, що коли Наполеон прийшов до керма, переконав ся, що треба конечно завести назад релігїю, щоби народови вернути добробут. Він постановив виконати свій замір, але потрапив на чималі трудности ⁴⁾. Сї трудности робила масонь-

ска секта, що не допустила дійсно до виконаня заміру Наполеона. По зваленю послїдного цїсарства стало вільномулярство неподільним паном Франції. Тепер не мало уже нїякої перепони в виконаню своїх виворотних плянів. Але секта знала добре, що без запанованя над школою она не дійде до своєї цілі, для того старала ся опанувати школу.

II. Щоби опанувати школу і з підмогою школи виробити відданих собі людей а інших знов зробити рівнодушними на се, що буде ся діяти, постарала ся секта о усуненє впливу духовенства на школу. Сей вплив можна було знищити тільки через усуненє релігії зі шкіл. Тож найперше усунено науку релігії з висших шкіл, опісля з середних, а в другій половині 1909 року постановлено застановити науку релігії в народних школах так званих l'école primaire. Уже з усуненя релігії із середних і висших шкіл показали ся наслідки прямо страшні. І так сї, що покінчили ті школи, не ходять до церкви, погорджують або легковажать сьвященників, уважають евангелїє яко чисто людську книгу, котру би належало вичеркнути, бо она не відповідає потребі людської природи. Генерація, що вийшла із тих шкіл, не признає потреби молити ся до Бога і тішити ся, коли чує, запевненя старших, що ідея Бога єсть рішучо знищена; католицкі догми уважає яко

Не так склалось, як гадалось.

(Дальше).

Нечипор і Лазур увійшли в вагон і сіли на лавці рядом.

— О тепер будемо спокійні, — сказав задоволений Нечипор.

Ударив 3-ий дзвінок, заверещав свисток, загула машина, — поїзд прокинув ся і важко заворушив ся; поуз вікна в вагоні — посунули стовпи, дерева й будівлі.

— А коли се ми будемо в Херсоні? — спитав Лазур.

— На другий день у вечері... А як тебе звати хлопче!

— Лазур!

— Знавш що, Лазуре? Ми їдмо до того пана, що я був у нього до свят. То настоящий пан! не такий, як бувають голодранці. Він хоч і попобе, але ніколи не відвертає з заробітків... А от той, що я перше служив, то не такий. Він і «викає» на тебе і солодко балакає, а бити — сохрани Боже! але за шкоду відвертає. Мняко, вражий пан, стелить, та твердо спати. А сей — ні. По ніці, в шню, вилаєть ся в смак — й знов добрий. А робітникови що? аби гроші, а пика буде ціла. Вибудеш місяць і всі гроші забереш, до копійки; а як поцілуєш в руку, то аж просьє, — любить він се! Якось прийшов він з своєю ганею і паніням в стайню. Я якраз порав ся. Коли зирк — він стоїть. Я до нього цмок вго в руку, а за пані й байдуже. А він, немов ганить мене: «Ай, Нечипоре, Нечипоре! який же ти необачний: а пані?». Я й пані і паніня. Вийняв він карбованця й дав на гостянци. «На, каже, за твою прихильність і шпетність!» Он, що значить розуміти діло, а не бути якоюсь хамулою!

Лазур мовчки слухав балачку бувалою. — А що вас примушує їхати на заробітку? — наче нехотя спитав він Нечипора.

— Що? а те, майбутє, що й тебе: нужда! Я служив в Москалях. Пять років вибув, а там і до дому вернув ся. Батька й матери не застав, померли. Хата розвалилась до нащадку. Городця — всього латочка. Перше думав у прийми пристати, до якої небудь вдови або дївчини, але роздумав ся: собака, мовляв, був у приймах, та й хвоста збув ся. Не хотїлось, щоб мною потїщувала яка небудь шерпа! бо за такогуж хрпака хороша не піде.

— А як пан потїпує?

— Ну, пан, — друге діло! Побув у него, та й пішов. А тож не весь вік. «Пан!» Хіба нам рівняти ся з панами? їм так Бог дав, — от они пани, а ми, що? — сказано, «мурло!» Ото я покрутївсь тижнів зо два в своїм селі, продав на віки городець, взяв скілька там карбованців гроший, і гайда, куди очи, та й зупинив ся в Херсоні. Хто мені заборонить? Вільний козак! Тільки, щось таке тягне в рідне село, і я що року навідуюсь. Попявствую, погуляю в своїм селі зі знакомими, нагостують, а гроший не стане, — знов на заробітку! І добре так, сї Богу! «Гуляй, душа, без кунтуша, а вмреш — най тин підпирאות!» Може випем? га?

— Ні, я не шу, та й гроші обмаль, колиб хоч на місце прибути, — відмовив Лазур.

— Гроші, на що гроші? Хіба я не краше гроший? Як напеш ся, — зовсім друге діло: тоді здаєть ся, весь сьвіт твій і пан на всю губу; тоді найвищий, найрозумїйший, самі радости в тобі грають. Ех, як гарно! Що гроші! ой, ой, ой, — скілька я вже перевів, — озолотити ся можна, а горівки вплив більш, як треба, млин би молов місяць! В село-я їду справжнім паном: гарнітур на мені гарний, зоботи на зборках з рипами, гармонія за 25 рублів, шапка німецька

вся вдяганка — доньска: коротка й вузька; глянеш в дзеркало і не пізнаєш себе: Нечипора як не було! А з дому, бач, старцем. Не стане гроший, прогуляю, що на собі; а хіба що? Хіба в мене жінка, діти? Заробив, пропив, — і без мороки! А куди я їх буду дівати, га? Ходім, а не хоч, сам піду, випю на останні, їй Богу! Нечипор показав в руці з карбованець мідяків і знов висипав їх у засмальцьовану кишеню. — Дзенкають, прокляті! — весело промовив він.

Лазур слухав мову Нечипора і дивувався. В ріднім селі він бачив багато пняих, але не бачив пняих — не випивши. Сам він горівки не пив і пняим не був. Ще давно, давно, в цитивстві, випадково він випив дві чарки вишнівки на храмовім сьвятї; геть зпняїв і після того занедужав. А як видужав, то горівки й ні на очі, — нудило. Часом товарищі на пуциня сьміяли ся з него, ражнили бабою, «дївчачуром», але Лазур правив своє: «Душа не приймає», — одмовляв він на спокусливе проханє товаришів. — Ех, Хома, зза угла мішком намахавий! а ти попробуй: одну, другу чарку, а там галками полануть! — умовляли хлопці:

— Ходім! рішуче сказав Нечипор: — ось уже стация... По одній!

Лазур наче під команду встав з лавки й пішов за ним...

— А й справді добре після чарки, — думав Лазур, колибаючись на лавці в вагоні: весело. Правду він казав. Тепер і не тяжко, і не сумно, тільки більше хоче ся до дому. Ех, колиб отсе Настя! Зовсім не той став я...

Горівчаний чад все більш і більш осилував Лазура і він скоро заснув в обіймах тьмяворожевих мрій... На другий день прокинув ся рано, Голова розвалювалась, трїщала; ссало під грудьми. «Погано я зробив, не треба було! І чим би затамувати біль? Погано, Нечипоре, мені! зовсім погано!» Жалів ся Лазур. — А чого по-

дитинство або глупоту, Божу повагу як обдурюване себе або ілюзію понижаючу достоїнство чоловіка, яка впрочім уже розвіяна, а моральність яко знищену машину. Девізою сего покоління є два слова, які зібрав влучно і які сам визнавав Блянк: „ні Бога ні пана“ (ni Dieu ni maître). По зумів ся, що таке покоління не признає і обов'язків зглядом вітчизни⁵⁾ Школа отже викоренила з умів французького молодого покоління основні ідеї: Бог, моральність, вітчизна.

Се зрозуміла річ, що по усуненню Бога не можна і подумати, щоби могла остояти ся моральність і вітчизна. Цілому світові відомо, як низко стоїть моральність у Франції. Знана се річ, як упадає там число людности⁶⁾; не можна вправді сказати, щоби школа була одинокою того причиною, але можна сміло сказати, що она єсть одною з головних причин. Через те упав в сім краю і промисл, що був там сильно розвинений і ремесла, а через те і значіне держали на внї⁷⁾. Її повагу в кольоніях піддержують лише зненавиджені правительством монахи. До роботи мусять французкі фабриканти спроваджувати заграничних робітників особливо німецьких, котрі при тій нагоді шпіонують в користь своєї держави.

Деякі французкі часописи числять німецьких шпіонів знаменито зорганізованих около 25.0000. Хоть би се число було і пересаджене, то всеж показує ся з того, що в тій державі мусять бути ненормальні відносини, коли шпіони можуть там зорганізувати ся так знаменито.

Підчас коли в інших державах там ростуть більше проступки, де єсть менше шкіл, то у Франції дїє ся на відворот: там єсть більше проступків, де єсть більше шкіл. І так приміром припадає в департаментах Морбіган і Фіністер, де єсть найбільше неграмотних лише 356 (Морбіган) до 437 (Фіністер) на 100.000 мешканців каригідних случаїв, а в департаментах Сен, Марн, Сен-і-Марн, де єсть найбільше шкіл, припадає на 100.000 мешканців 713 до 961 случаїв проступків⁸⁾ Тут відразу впаде в око велика різниця помежи департамен-

гано? способу не знавш, от і все, — бурчав кризь сон Нечипор з верхньої полицки. — А який же той спосіб?

— Який — горівка! Випий чарку з сілю — і як корова язиком злиже всяку нудоту! — Ой колиж не можу навернути ся, хоч убий! — А ти навернись, просто як до лікарства; так і мене ні колись було, а тепер не те... ходім! Отож Лазур з Нечипором пішли похміляти ся. Після кожного похміля у Лазура боліла голова, нудило, і він знов біг випити чарочку з сілю, аж доки не прибыв до „доброго пана“ на місце; там згодив ся бути помісячно з 15 карбованців на панських харчах. Цілий місяць справляв ся добре і не пробував горівки, але его вже тягло до неї.

— Ходім, Нечипоре, до „шкляного бога“ та виєм, щоб дома не журились; а гроші є, — прохав Лазур після того, як одержав гроші за місяць.

— А щож? ходім! Працювати й не випити — гріх! Повеселім ся трошка! Ех, „не дивуйте ся, дівчата, що я обідрав ся“. Так приспівуючи, Нечипір як метелик закрутив ся навприсядки в гуртку робітників, на паньскім подвірї. — Ходім! гукнув він до товаришів. Вся юрба повалила в коршму.

Часто став запивати Лазур з своїми товаришами і після кожного разу зарікав ся більше не пити; кавав ся, болів душею, вважав себе не потрібним, та виноватим перед матірю і Настєю; він силкував ся вирвати їх з свого серця в такі хвилини, відкинути від себе і не думати про їх, бо вони були єму живим докором. Як мара, вони всюди слїдували за ним, дивились на его негарне поведженє і докоряли. Лазур знов топив своє горе в горівці.

(Дальше буде).

тами де є школи, а де їх нема. Ся різниця збільшить ся ще, коли зважимо, що школа повинна вплинути на зменшенє проступків, а не на їх збільшенє. З того виходить ясно, що безбсжна школа, якою єсть школа у Франції, веде до проступків, а тим самим робить нещасливими і одиниці, що віддають ся проступкам і саму суспільність, поме ли якою ширять ся проступки в такім великім числі.

Що більше проступки ширять ся у Франції більше як деінде у дітїй в шкільнім віці. Що гірше, сі малі проступники ділають не наївно, як звичайно їх ровесники, але з розвагою і обдуманєм способів, що мають їх завести до ціли. Так приміром оповідає „Le petit Journal“ з 5. грудня 1909 в статї „Jeunes assassins“ (молоді розбишаки), що двох хлопців, один Антін Джессі (9 літний), а другий Юрий Скалена (12 літний), яких родичі мешкають в селі Лестак коло Марсїлії намагали ся дня 3-ого грудня вечером повісити одну із своїх сусїдок, щоби її опісля обрабувати і то серед справді нечуваних обставин. Обаж хлопці прийшли около девятої години вечера до вдови Маначчі 65 літної старушки, що мешкала сама і просили її о кусник хліба. Коли вдова зворушена їх просьбою ішла по хліб, тогди закінув їй на шню Юрий Скалена приготований уже мотуз, а потім оба хлопці стали тягнути его до себе з цілою силою, щоби удусити стареньку. На щастя змогла она ще крикнути, а на той крик збігли ся сусїди. Бідна жєнщина добувала між тим послїдних сил, щоби вирвати ся з рук напасників. Доперва сусїди виратували її з неминучої смерти.

Поставлені перед комісаря поліції, заявили оба хлопці цинїчно, що прийшли з тим наміром, щоби старушкї обкрасти.

(Дальше буде).

¹⁾ La maçonnerie, каже Paron, est une et universelle. Elle n'a qu'un meme but qu'elle pourint partout Il serait aussi absurde de supposer une franc-maçonnerie anglaise, une française, une allemande, que d'admettre qu'il y'a des mathématiques anglaises, des mathématiques françaises ou allemandes“. Orthod. mag. ст. 353. А треба знати, що брат Paron то один з визначних вільномулярів.

²⁾ Journal des Débats дневник, що виходить в Парижі.

³⁾ Le secret de la Franc-Maçonnerie et. 193

⁴⁾ Napoléon Memorial, ch. V.

⁵⁾ L' Univers з 11. листопада 1909.

⁶⁾ Бесїда Посла з Клянїї (Clagny) Готїєра в парламентї. Гл. L' Univers з 26. листопада 1909 вказує на зорганізовані стоваришеня в ціли ширеня неморальности і з 22 січня 1910 (L' impossible morale — La question scotaire à la Chambre).

⁷⁾ L' Univers з 1909.

⁸⁾ Гл. L' Univers з 3. грудня 1908, а статью „L' école et la prison“.

Огляд часописий.

(Przegląd powszechny pro żydowską sprawę. Відповідь Алевської гп. Бобрїнскому. Смертні кари в Росї).

В видаванім в Кракові „Przegląd-i powszechnim“ поміщена в зошитї за марець в листї з Варшави розвідка Теодора Єске Хоїнського: „Kwestya żydowska“, котра і для нашого загалу християньского, як руского, так і польского містить багато поучного.

Ось деякі уступи:

Як звісно, в самїй Варшавї проживає більше Жидів, як у Франції, Іспанїї, Італїї і Голяндїї разом більш 300.000. А Жиди ті варшавські володіють над залїзницями (яко начальники, або члени заряду), верховодять в банках, конторах вексельних, лотерїйних, торговлях гуртовних, фабриках, впливають безпосередно або посередно на дневникарство, мають до роздачи пребогато приміщень, впливів і протекцій. Кого доля не надїлила статками, хто тяжко трудить ся задля хліба насущного, той мусить числяти

ся з ними, не може їм наражати ся. Якийсь Жид призадумав засимілювати Жидів з Поляками. Обнародовив в Kurjer-i Warszawsk im конкурс на брошуру, котра подала би способи, як асиміляція переведена має бути. Межи прочими судїями конкурсу іменував він також шефа національних демократів і посла до думи державної, Дмовского.

Таке довірє не знадобило ся реченому панови, він написав багато артикулів що до тої справи і відпирив ними всі тенденції асиміляційні. Він указав одну з причин теперїшної бути жидівської, на котру доселї ніхто не звертав уваги. Він поучив нас, що напрям асиміляційний став у Жидів приослабляти від часу, як знесено границю митову межи королівством польским, а царством російским. Від хвилї, коли відчинено свободну дорогу торговельну по всїй імперїї, перестав Жид польский (sic!) зависимим бути від суспільности польскої, міг глядати і глядав випродажи товарів своїх по величезних просторах царства російского. Коли переставав економїчно від нас бути зависимим, то відвернув ся від нас плечима, як се ділає кождий гандляр, котрого ідеалом, божищем є тільки рубель.

В 1863 року змінили ся обставини політичні, котрі відняли автохтонам всяку власть виконну, всякий вплив на розвій краю, се очевидно не поперло експеримента асиміляційні. Хто би там числив ся з слабим, безсильним, хто прилучав би ся до поваленого? Так непрактичним не є жаден торговельник. Навить і від сильного відвертає ся гандляр, коли виманив від него, що хотїв, і він став ся єму в даних обставинах непотрібним. Пересвїдомив ся о тім на собі марграф Вельпольский, без сумніву голова мудра, око далекозоре. Майже того самого дня, в котрім правительство надїлило Жидів за его дорадою всякими уступками, позабували за него его прислужники і прилестники жидівські. Коли одного з них, котрий перед ним вистоював цілими годинами в его присїнках, по затвердженю сих концесий Вельпольский завизвав до себе, велїв він єму відказати через служашого: наколи пан марграф має до мене який інтерес, то най потрудить ся до мене. Дивно, що по такїй ароганції мудрий, тверезий Вельпольский міг ще заманювати ся.

Багато говорить і пише ся у нас о антисемїтизмі. Лише знать з тої муки хліба не буде. Жиди не страхають его; бо пересвїдомленї о его безсильности. Всяка пуста балаканина втратила свою силу, від коли жиди стали нас витискати з нашої прадїдної землі. Найже раз слово ділом стане ся. Єдиним ділом, котре би нас освободило згід надзору і опіки Юди, є систематично переведена, з свідомостию ділаюча, добре ділаюча, добре зорганізована кооператива.

Знають о тім дуже добре самі жиди і підносять великий зойк по причинї початої Христїянами акції взаїмної помочи. Сумна то вельми річ, падькають жидівські дневники, що повсюду, де народно освїдомляють ся економїчно і двигають ся культурально, там усуває ся підстава згід ніг жидівських. Се має означати, що добре їм тільки серед народу слабосильного, непорядного і байдужного.

Кооператива і більша, щиросердечнїша любов землі, любов рілі...

Єсьмо народом рільничим. Кормителькою нашою є земля, а ми від якого то часу невдячні відвертаємо ся від неї, передаючи її на жир чужинцям. Завернув нам голву позитивїзм з своєю апотеозою гандлю і промислу, здеморалїзувала нас захланність теперїшних часів, жадоба хуткого збогаченя, щоби жити й уживати.

На рілі треба не раз тяжко трудити ся, треба вдоволювати ся малим дорїбком, треба терпеливо ждати на результати, а молоде покоління в захланности на грїш і в жадобї уживаня не любать трудити ся і ждати. Здає ся єму, що в місті роздобуде хутше засоби і буде жив вигіднїше. Тож позбуває ся землі, не відчуває жалю за нею і полишає гніздо свого роду. Се грїх тяжкий і непростимий! Бо вітчизною не єсть крам торговельний, ані фабрика, ані кам'яниця, лише повсюду і завжди тільки земля, овїяна історичною традицією народу. Нарід без власної землі стає ся бездомним волокитою, париясом позабутим. Наколи хто, то ми повинні о сім па-

мятати. Спродавши землю, спродаємо вітчизну. Се зрада нечестива!

А вжеж і передача на попевірку віри батьківської, з котрою сполучені перекази народні від тисячу літ, се також не належить до діл патріотичних.

В харківській часописі „Утро“ (ч. 967) надруковано лист Х. А. Алчевської, що може бути гарною відповіддю гр. В. А. Бобринському на его закиди опозиції, яка ніби то вважає Українців за „инородців“.

„Я би дуже дякувала тому — пише п. Алчевська, — хто в печаті розяснив би мені отаке не вовеім ясне питане: як помирити свої вчинки з двома нвше загананими законами.“

З одного боку — р. 1908 дозволено було в инородческих школах вчити місцевою мовою, при чім на Україну сей дозвіл не поширювався, як на окраїну „съ кореннимъ русскимъ населениемъ“ (по розясненню адміністрації); з другого ж боку — в недавно виданому циркулярі про инородчески спілки і товариства про Українців згадує ся вже як не про „русскихъ“, а як про инородців, що бажать обєднати ся на ґрунті національних — сепаратистичних змагань...

Хотіло ся би поступати по закону та тільки за кого з двох вважати Українців; чи за „русскихъ“ чи за „нерусскихъ“? Можеб панове юристи пояснили нам, що справедливіше: (і тоді коли мова йде про питане шкільного характеру і при бажаня заснувати товариство).

„Право“ наводить статистику смертних кар за останні пять років: „Всього за 5 років засуджено на смерть 6.268 душ; покарано на смерть 2.855. Пересічно на кождий місяць за сей час припадає 104 смертних присудів і 48 кар на смерть; на кождий тиждень 24 присуди і 11 кар. Року 1906, коли заведено було полеві суди, число смертних присудів за деякі місяці досягало 220. Року 1907 найвищою цифрою смертних кар за тиждень було 29, р. 1908 — 36. За сей рік не минуло й одного тижня, на протязі якого не відбуло би ся смертною кари, а в деякі дні було їх по 8—19; в лютім сего року найвище число покараних на смерть було 14.“

Наводячи сї страшні числа, „Право“ додає: Числом смертних кар минуле пятилітє нагадує найкривавіші часи середних віків. І російська історія не багато знає таких моментів, що могли зрівнати ся по числу смертних кар з нашими часами. Здавало би ся, той уже факт, що число смертних кар не зменшує ся, повинен би свідчити про се, що сей спосіб залякування має нікчемне значінє і зовсім не здатний до боротьби з тими явищами, проти яких его направлено. Протеж сей спосіб вживає ся в найширших розмірах“.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Університетске питане в державній раді висунуло ся тепер знов на перше місце задля домаганя Латинської Унії заснованя італійського віділу правничого Сею нагодою покористувало ся польске коло, щоби здійснити бажанє польских політків що до призваня польского характеру львівському університетови, бажанє, яке они щораз більше настійчиво висувать з того часу, коли боротьба о руский університет у Львові прибрала острі форми. В сій справі відбула ся нарада в п'ятницю, в котрій крім бар. Бінерта, міністрів гр. Штірґа, Білінського, Дулемби і секц. шефа Цв'іклінського, мали участь Гломбінський і Старживський, а з укр.-руск. клубу пп. Романчук і Колеса. Представникам сим дав укр.-руск. клуб на відбутім перед тою нарадою засіданю такі директиви, як звіщає „Діло“:

„Передовсім порішено запротестувати рішучо взагалі проти якої небудь дальшої полонізації існуючого львівского університету, виходячи з того заложєня, що існуючий університет львівский повинен бути зрушений, при чім Поляки мали би що найбільше право домагати ся

утворєня другого університету для себе. Се становище виправдують дві причини: Перша то та, що корінним населєнем Галичини є Русини і передовсім они мають право до першого університету в східній Галичині. Друга та, що існуючий львівский університет був заснований для Русинів, а спольщено его протизаконно в часах, коли міродатні чинники в Австрії купували Поляків для цілий своєї заграничної політики.

„Однак, як би правительство з власної ініціативи заснувало у Львові окремиий українсько-руський університет, то тоді Русини, не потребуючи двох університетів, згодили би ся на законне обезпечєне польского характеру одного з тих університетів — нехай вже й існуючого тепер. В такім случаеть правительство мусіло би перед сповненєм домаганя сенату львівского університету в законній дорозі вилучити з сего університету в цілком автономію інституцію всі укр.-рускі катедри теперішного львівского університету. Рівночасно з тим мусіло би доповнити три факультети (правничий, філософічний і теологічний) через креованє бракуючих катедр. О скілько не будуть до розпорядимости наші укр.-рускі доценти, правительство мусіло би обсадити катедри чужими доцентами, котрі зобовязали би ся найдалше до 5 літ научити ся і викладати в нашій мові. Бібліотека мусіла би бути признана за спільну обом університетам“.

Переговори не довели однак до ніякого висліду, бо з польскої і правительственной сторони обіцуювано рівночасно з виданєм цїсарської постанови, котрою признавано би польский характер львівскому університетови, означити, що буде утворений окремиий руский університет але без означєня речинця і місяця!

Очевидно, що на таку полагоду справи не можуть Русини ніяким способом згодити ся і тому переговори перервали ся. Як звіщає „Діло“, міністер просвіти радив глядати якоїсь „формулки“ для постанови, кїтра з одной сторони обезпечувала би польский характер львівского університету, а з другої сторони Русинам дала би поруку, що они в своїм часі, „коли будуть усліва“, дістануть свій університет. Міністер радив, щоби Поляки і Русини „поговорили“ з собою і знайшли таку „формулку“. Остаточко стануло на тім, що між українським клубом а колом польским мають дальше відбути ся переговори, щоби таку формулку знайти.

В справі викупна хліборобів (кметів) в Босні й Герцоговині оповістила Wiener Ztg. відручне цїсарске письмо до бар. Бурияна слїдующей основи: „Добро земских власників і кметів Босни і Герцоговини, котрі стоять у відносинах дїдичної аренди, лежить мені все на серці. Недавно прилюдно обговорюване вельми трудне питанє відносин посїданя дав мені нагоду поручити Вам особливо сю справу, щоби погодити торжественно запоручєну охорону на давних краєвих правах основанє посїданє в успішнійшим пособлюванєм господарству і поступок сїльского населєня.“

„Вже від давнішого часу привернено законні відносини між земскими власниками і кметями в традиційній формі. З того часу босанско-герцоговинська управа бачить в тім свою задачу, самодїяльному розширюваню свободної земскої власности пособлювати цілґами в добровільнім викупні кметів.“

„Одобряю Ваше змаганє, щоби економічну будучину убігателїв о добровільне викупно тим обезпечити, щоби їм приспорити банкового кредиту в цілій їм потрібній висоті під опікою і порукою краєвого правительства.“

„А щоби земским власникам і кметям Босни й Герцоговини дати новий доказ моєї вітцївскої дбалости, бажая, щоби державою запоручєне викупно кметів відповідно великій назві викупна переводили в будучині виключно вилєговані до того правительственні органи при ужитю краєвих засобів. Поручая Вам в тій цілі виробити відповідний в тім напрямі начерк закона для босанско-герцоговинского сойму.“

Заграниця.

При нагоді другого читаня етату маринарки, висвітлювано в німецкїм парламенті справу будови фльоти і відносини до Англії. Головний

хїд дебати був націхований привязним тоном супроти Англії і всі бесідники заявляли, що Німеччина не буде своєї фльоти до агресивних цілий, але для охорони своїх побереж. Державний канцлер Бетман-Гольвеґ забрав також голос і доказував, що відносини Німеччини до Англії є зовсім ясні, а так само програма будови фльоти, якої формула не є ворожою зглядом иншої держави, анї не може їй грозити. Та: само виразним є бажанє, заховати супроти Англії привязні відносини. Свою бесїду закінчив канцлер заявою, що відносини до англійского правительства, полягаючи на довірю і лише на основах чесної купецкої конкуренції, в будучині будуть розвивати ся і впливати рівночасно на настрої серед народу.

Мимо сего, що в Греції принято закон о скликаню ревізійних народних зборів, все ще нема ніякого ладу. Корпус жандармів вельми невдоволений з військової ліги, позаяк она не звертає в своїй акції ніякої уваги на жандармерию. Мимо даних запевнєнь військова ліга доси не розвязала ся Vossische Zeitung довідує ся з віродостойної сторони з Відня, що цїсар Франц Йосиф в часі останнього двірского балю сказав до грецкого посла Маноса, який явив ся з деякими грецкими офіцерами, на ежачими до військової ліги: „Жалію над тим, що політичне положєнє і державні справи в Греції погіршили ся наслідком вмішуваня неодвічальної військової ліги“. На прияву грецких офіцирів не звернув цїсар ніякої уваги.

Просимо відхобити перегляду.

Новинки.

— Календар. В четвер: руско-кат.: Тарасия; римо-кат.: 40 мучеників. — В п'ятницю: руско-кат.: Порфирия; римо-кат.: Константина.

— З діяльности руского Сокільства. Львівский „Сокіл“ розсилає своїм членам звіти за останні два роки своєї діяльности в двох окремих брошурах чвертьаркушевої величини. Звіт за 1908. р. має 41 стор. (без оповісток), а за 1909. р. 24 ст. Ріжниця в обемі вийшла із того, що в звіті за 1908. р. наведено статистичний перегляд 400 пожарних і 22 гімнастичних філій і спис поверх 400 членів „Звіт Сокола-Батька у Львові за р. 1909“ — се заголовок — зачинає ся моттом: „Злукою і роботою здобуває нарід свободу“. Наперед подано в звіті відозву, в якій заохочує вступати в члени „Сокола“: „Чоловік здобуває собі у других поважанє, коли має гарну поставу, гарний хїд, гарні рухи, є сильний, звинний і здоровий. Красу і здоровлє дають руханка і спорт“. Потім по списі старшини йде огляд поданий справником. Інтересний є перегляд числа всіх членів, які від заложєня товариства вступили і виступили. Перших було 1406, а других 1066, так, що тепер є 340 членів. Причина такої флюктуації членів, є те, що до „Сокола“ вписує ся багато академиків (тепер є їх 52), а по кількох літах лишають Львів і перестають бути членами. Крім 52 академиків має львівский „Сокіл“ між своїми членами 48 приватних урядників, 40 державних урядників, 18 ремісників, 18 професорів, 16 технїків, 13 торговельників і промисловцїв, 10 адвокатів, 9 робітників, 7 нар. учителїв і т. д., а також 10 женщин і 38 своїх філій, які вписали ся в члени з річною вкладкою 2 К. Головну вагу звертає „Сокіл“ на руханку, яка відбуває ся в 6 відділах: члени в двох четах, ученики старші і молодші, женщины і провідники. Найчисленнійший був відділ старших учеників з 18 учасниками в грудні і відділ дівчат (16). Друга чета членів мала в грудні 10 учасників і була тоді найбільша з цілого року. В уступі „руханка“ зазначено, що хто провадив вправи, який був поділ праці на годині руханки, дальше зазначено, що утворив ся був відділ наколесників і відбув ся курс танцїв.

Комісія будови сокільви виказує фонд будови 7 679 К. а прапорова комісія 743 К. Театр „Сокола“ дав у Львові 23 представлєнь, а 4 представлєня на провинції. Тепер є театр у власнім заряді. Забавова комісія уладила 1 фестин і 1 прогулку до Розгірча. Зі звіту економічної секції видно, що в останнім році фінанси тов-а поправили ся, сплачено багато довгів і дещо зложено на щадничі книжочки. Приходів було в році 4 701 К. між чим є 2 181 К з членських вкладок і вишогого, а 1 084 К датків. Велику частину своєї праці присвятив львівский „Сокіл“ сокільській організації на провинції. В тім напрямі урядували руханкова секція, пожарна комісія і організаційна секція. Заходом руханкової секції вийшли підручники „Ситківа“ і „Впоряд“ написані проф. Боберским (головною тов-а). В звіті сїєї секції ояснено стрийський злет в вересня. Пожарна комісія полагоджувала справи, які вяжуть ся з пожарними „Соколами“. Нових пож. філій заложєно в тім році 63, так що

всіх разом з кінцем грудня 1909 було 465 пож. філій, втім 3 п. н. „Січ“. Інструктори пожежництва і люстратори їздили 105 разів по Львові в організаційних справах Соколіства. Організаційна секція подбала, що на просвітнім зїзді в лютім три члени „Сокола“ висловили реферати про руханкові і пожежні товариства. Секція подлила простір східної Галичини на соколіські округи в цілі ліпшого переведення організації а осередками округів назвала рухливіші філії. Вкінці комісія для одностроїв виказує, що чимраз більше членів справляє собі соколіські однострої. Отсе короткий перегляд звіту з діяльності львівського „Сокола“ в останнім році, приладжений на заг. збори, які заповіджено на суботу дня 12. с. м. о 6 1/2 год. вечером.

— Львівська адвокатська палата відбула в неділю загальні збори, на яких явило ся около 360 учасників, головно Жидів-сионістів, які з рускими адвокатами і частиною польських творили опозиційну більшість. Проводив президент палати др. Макс. Опозиція перевела більшість бажаних внесень проти всепольських і москвофілійських голосів. Між иншими ухвалено внесенє д-ра Ашкеназого, що політична діяльність адвокатів а з окрема їх промови і виступи на публичних зборах ані що до змісту ані що до форми в ніяким разі не можуть бути предметом дисциплінарного поступованя і не належать до компетенції дисциплінарної ради. При доповнюючих виборах перейшла також листа опозиції. З адвокатів Русинів вибрано д-ра Миколу Шухевича і д-ра Тадея Соловія екзамінаторами, д-ра В. Старосольського заступником члена ради дисциплінарної та д-ра Стефана Федака членом комісії ревізійної.

— Справа Гофріхтера набирає знова розголосу, бо після донесень віденських часописий слідство військового суду мало виказати его незапечечену вину. Між иншим провірено, що в першій половині листопада Гофріхтер позичив собі у одного товариша військового розпорядженя, яким назначено офіцерів до генерального штабу. По тім показало ся, що при іменах офіцерів, котрі одержали отруйні посилки, находили ся малі плями копійного чорнила. Нема сумніву, що над їх адресами маніпулював Гофріхтер, тим більше, що одна подробица промовляє непохитно за тим здогадом. При адресованю послілок зайшла що до одного адресата похибка. Місце его побуту означено в Білку, між тим, коли на ділі він служив в Арадї. Ся похибка є найліпшим доказом, що адресант користував ся листом призначеня до генерального штабу, яка находить ся у згаданого офіцера в Лінцу, отже якраз Гофріхтер, котрий єї позичив. Іменно ся листа, зложена з кількох карток, є нерівно зішита, так що рубрики на першій картці Наслідком того пересуненя рубрик місцевість Білек припала офіцерові, стаціонованому в Арадї і т. д. На сю технічну недокладність дав ся зловати Гофріхтер при адресованю своїх послілок. В додатку плями на позиченій листі хеміки признали материяльно ідентичними з чорнилом на рекламних листах в отруйних послілках. В виду таких доказів о виноватости Гофріхтера не може вже бути ніякого сумніву. Гарнізонний суд перехонив також переписку Гофріхтера з кривнями, яка его дуже обвинувачує.

— Відьма і темнота На Полтавщині стала ся така пригода. З двадцять парубків з Манжисівки та дідовецьких пішли в село Баршну на вечерницю. Коли они прийшли в село, то було дуже пізно і вже нігде не світило ся. На дорозі они зустріли дівчину років 15 ти і почали розпитувати в неї про вечерницю. Дівчина мовчала. Парубки розсердили ся і пхнули її під тин, а самі пішли далі. Дорогою дехто з парубків казав, що то відьма і треба було її добре побити або хоч відрізати пальця. Коли они увійшли в двір, де були вечерниця, то звідкись вискочила здорова ряба свиня і почала бігати поміж хлопцями та кусати їх за ноги. Чотирох повалила на землю а решту порозганяла. Парубки почали втікати, хто куди влучить. Деякі повилазили на дерева, а котрі не встигли, то лежали нерухомо і чатали молитву, бо всі думали, що то відьма перекинула ся в свиню. Як вибігла свиня на улицю, то они вхопили дручки, та й давай її бити, що сили. Свиня побігла до річки і там в очереті здохла. Потім виявило ся, що та безрога належала селянинові Нагнибіді і він уже подав у суд на парубків, щоб они заплатили ему за свиню 50 карбованців. Та дівчина, що парубки зустріли, була німа і йшла від тітки до дому.

— Конституція в Монако. Мала революція вибухла в князівстві Монако, яке має 12.000 мешканців а всього 1200 горожан. Мешканці Монака вважали конституцію. Коли князь відмовив послуханя в тій справі, прийшло до демонстрації, а вислана до князя депутація заповіла, що як він не дасть конституції, то населенє Монака не допустить до океанографічної вистави. А що князь Монака є великий аматор океанографії і робив солідні студії в тій області, то перед такою погрозою уступив перед бажанем своїх під-

даних. Установив комітет, зложенний з 6 осіб, і він має зайняти ся виготовленєм проекту конституції для своєї держави.

Оповідки.

— З львівського університету. Літній піврік зачинає ся дня 30. марця. Вписи будуть відбувати ся від 21. марця до 13. цвітня, а пізнійше можна записувати ся лише за дозволом деканату згл. сенату.

— Право прилюдности дістала приватна міська гімназія в Яворові. Питанє, коли дижде ся сеї благодати тамешна руска гімназія?

Наука, штука і література.

— Ювілейне виданє „Русалки Дністрової“ з факсимілем письма, портретом і біограф. новинами до життєписи М. Шашкевича брошурованє по 1 К, а в сальоновій оправі по 1'60 К, висилає о. Застирець — Тернопіль.

Телеграми

з дня 9. марця.

Відень. Хорий Люегер лежить в повній агонії. Чинність серця щораз слабша, віддих слабий. Хвилі его життя почислені.

Будапешт. Угорський сойм скликаний на 21. с. м. Президент кабінету гр. Куен Гедерварі предложит бюджетову провізорію і попросит палату, щоби відročила ся до 12. цвітня, щоби дати ему час до переговорів із сторонництвима.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько рускої фабрики Евгена Білінського в Збаражї.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Севяї, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Бюро учительське і службове

Марії Немчиновскої, Львів, площа Академічна 3.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. марця 1910.

Найгарнійша сензация.

Щоденно о 8. год. вечер представленє В неділі і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представленє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Для прикрашеня

комнат і Читалехь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьова виконані в артист. інституті Ангерера у Відні у величині 24—30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвіньский на памятник Т. Шевченкови в Києві.

B. HERDER FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33:

— Der Sozialismus. Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3'60; geb. in Leinw. M., 4'30. (K. 4'32, geb. im Leinw. K 5'16).

— Egger Augustinus. Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K —'48.

— Ehrle Franz, S. J., Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege. K 2'16.

— Meyer Theodor, S. J., Die christlichethischen Socialprinzipien und die Arbeiterfrage. 4. Aufl. K 1'56.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Arbeitsverlag und Streik. 4. Aufl. K —'72.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Die soziale Not und der kirchliche Einfluss. 4. Auflage K —'96.

— Das Privateigentum als soziale Institution. 2. Aufl. K 2'16.

— Cathrein Viktor, S. J., Die Frauenfrage. 3. Aufl. K 2'88. geb. in Leinw. K 3'48.

— Das Paradies der Sozialdemokratie, so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K —'24.

Біда з лихим

жолудком

а сталі наслідки того є: брак апетиту, біль жолудка, мловне, забуреня при травленю, біль голови і т. д. На то певно помагають

КАЙЗЕРА

МЯТОВІ ЦУКОРКИ

випробовані лікарями!

Ділають оживляючо, причиняють ся до травленя і до скріпленя жолудка.

Пакет 20 і 40 сотиків.

Можна набути у всіх аптиках.

61(12—12)

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. січня 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Гракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:51
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10:20	—	—	—
Стрия і Тухлі	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Сокала	7:10	12:40	4:50	—	—
Яврова	8:05	—	5:00	9:00	—
Брухович (що дня)	—	—	5:11	—	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	9:58
Винник	—	—	—	—	12:10
На Підзамчє з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	11:5
Винник	7:26	—	—	6:29	—
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:36	—	9:27	11:38
Винник	—	7:08	—	6:11	—

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Гракова	5:50	8:25	3:15	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Галиєва	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:—	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:45
Сокала	6:14	11:05	—	7:10	—
Яворова	8:20	—	—	6:80	—
Брухович (будні дни)	—	—	3:20	—	—
Брухович (нед. і сьв.)	—	—	2:01	—	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Винник	5:52	—	—	—	—
З Підзамча до:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	5:35	—	1:00	—	—
З Личаків до:					
Підгаєць	6:32	—	—	6:50	—
Винник	5:53	—	1:49	—	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.